

Таким чином, з метою досягнення повноцінного уявлення про економічний потенціал підприємства необхідно визначити кінцевий склад його структурних елементів (субпотенціалов), а також виявити їх місце і роль в загальній структурі економічного потенціалу.

Отже, незважаючи на різноманітність поняття економічного потенціалу, одним з ключових факторів, що впливає на формування складових його елементів, є галузева приналежність.

Узагальнюючи проведені дослідження, необхідно економічний потенціал охарактеризувати як сукупність здатностей підприємства формувати, визначити та задовольняти потреби ринку в готовій продукції (послугах) у процесі оптимальної взаємодії із зовнішнім середовищем і забезпечувати стійкий довгостроковий розвиток підприємства на основі ефективного використання наявних ресурсів.

Список використаних джерел:

1. Асмолова І. М. Оцінка управління економічним потенціалом приватного підприємства // І. М. Асмолова // Економіка і організація управління. – 2010. – №2 (8). – С. 93–97.
2. Бачевський Б. Є. Потенціал і розвиток підприємства: навч. посіб. / Б. Є. Бачевський, І. В. Заблюдська, О. О. Решетняк. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 400 с.
3. Должанський І. З. Управління потенціалом підприємства: навч. посіб. / І. З. Должанський, Т. О. Загорна. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 362 с.
4. Макарова Г. С. Оцінка економічного потенціалу підприємств будівельної галузі України / Г. С. Макарова // Інноваційна економіка. – 2012. – №31. – С. 159–164.

Бугайова Д. О.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

ПРОГНОЗУВАННЯ БАНКРУТСТВА ПІДПРИЄМСТВА: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ МОДЕЛЕЙ

Для діяльності будь-якого підприємства притаманна низка ризиків, породжуваних негативним впливом як зовнішніх факторів, так і чинників внутрішнього характеру. Наслідки дії цих ризиків підвищують ймовірність банкрутства підприємств. Це, у свою чергу, актуалізує питання оперативної діагностики цієї ймовірності, яка має проводитися кожним підприємством з метою своєчасної розробки попереджувальної програми антикризових заходів.

Діагностика банкрутства, на думку І. А. Бланка, являє собою «систему цільового фінансового аналізу, спрямованого на виявлення параметрів кризового розвитку підприємства, що генерують загрозу його банкрутства в майбутньому періоді» [1, с. 431]. З цього випливає, що основна увага в діагностиці та прогнозуванні ймовірності банкрутства приділяється саме фінансовим показникам, в яких і виражається ризик втрати фінансової незалежності та платоспроможності.

Науці відомі два основні підходи до оцінювання ймовірності банкрутства: індикативний (коефіцієнтний) та статистичний. Перший базується на фінансових даних і включає оперування кількісними індикаторами – фінансовими коефіцієнтами. Це багатофакторні регресійні моделі, враховують зміни в галузі фінансового управління та економіки, на ринках капіталів та інших факторів. Другий підхід до прогнозування банкрутства випливає зі статистики зміни показників збанкрутілих компаній і порівняння їх з відповідними даними досліджуваних організацій.

Розглянемо у табл. 1 порівняльну характеристику найбільш поширених моделей прогнозування банкрутства підприємств, визначивши і систематизувавши їхні переваги та недоліки.

Таблиця 1. Порівняльна характеристика моделей прогнозування банкрутства

Модель	Переваги	Недоліки
Двофакторна модель Альтмана	Прості розрахунки; можливість застосування при проведенні зовнішнього аналізу на основі бухгалтерського балансу.	Неадекватність одержуваних прогнозів для українських підприємств; не розглядається облік галузевої та регіональної специфіки функціонування суб'єктів економіки
П'ятифакторна модель Альтмана	Проста й може застосовуватись за наявності обмеженої інформації; порівняльність показників; можливість поділу на потенційних банкрутів і не банкрутів; висока точність розрахунків.	Не враховує особливості української економіки; складна інтерпретація підсумкового значення; залежність точності розрахунків від вихідної інформації; обмеженість сфери застосування; заснована на застарілих даних; неврахування показників рентабельності
Модель Таффлера	Спрощеність розрахунків та висока точність прогнозу ймовірності банкрутства підприємства	Обмеження сфери застосування (тільки для акціонерних товариств, акції яких активно торгуються на фондовому ринку); складність інтерпретації підсумкового значення; залежність точності розрахунків від вихідної інформації; використання застарілих даних
Модель Бівера	Використання показника рентабельності активів і винесення судження про терміни настання банкрутства підприємства	Відсутність підсумкового коефіцієнта, складність інтерпретації підсумкового значення; залежність точності розрахунків від вихідної інформації; не враховує особливості української економіки
Модель Ліса	Простота і швидкість розрахунків; використання доступних джерел інформації; одночасне оцінювання фінансового стану та ймовірності банкрутства	Не пристосована до українських підприємств; створювалася з урахуванням західних особливостей розвитку; включення до моделі інформації на основі кодувань фінансової звітності, що унеможлиблює її використання у сучасних умовах і, у першу чергу, на малих підприємствах
Модель Сайфуліна – Кадикова	Спрощені розрахунки; зручність для коригування за локалізацією підприємства й часом розгляду; прийнятність для української економіки та зручність у застосуванні; висока точність	Не дає можливості встановити причини кризових явищ; не враховує галузевих особливостей підприємств; суб'єктивність – вплив досвіду і кваліфікації аналітика на результати оцінювання; використання одного джерела інформації

Продовження табл. 1

Модель	Переваги	Недоліки
Модель Терещенка	Урахування специфіки діяльності підприємств; використання обмеженої кількості показників; доступність інформації, необхідних для розрахунку параметрів моделі	Недостатній рівень обґрунтованості показників та їх нормативних значень; можливість застосування тільки для окремих підприємств; великий інтервал невизначеності

Виконаний аналіз та узагальнення переваг і недоліків найбільш поширених моделей прогнозування ймовірності банкрутства дає змогу дійти висновку про невідповідність переважної більшості методик зарубіжних авторів сучасним реаліям функціонування українських підприємств, що обмежує можливість їх практичного використання через недостатню точність прогнозу. Проте можливе їх регулярне використання для потреб внутрішніх користувачів у часі: погіршення індикатору (або рейтингу) дасть змогу виявити факт зростання ризику банкрутства, а, відтак, при негативній зміні своєчасно вжити заходів попереджувального характеру.

Для більш аргументованого прогнозу рекомендуємо комплексно використовувати одночасно декілька моделей прогнозування ймовірності банкрутства підприємства. Це дозволить, з одного боку, значно збільшити ступінь вірогідності отриманих результатів, а, з іншого, дасть змогу виявити ключові параметри управлінських впливів на діяльність підприємства з боку функціональних керівних органів.

Список використаних джерел:

1. Бланк И. А. Финансовый менеджмент: учебный курс / И. А. Бланк. – 2-е изд. – К.: Эльга, Ника-Центр, 2004. – 656 с.
2. Ван Хорн Д. Основы финансового менеджмента: монография / Хорн Д. Ван, Д. Вахович : пер. с англ. – 12-е изд. – М.: Издательский дом «Вильямс», 2008. – 1232 с.
3. Закон України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2343-12>.
4. Костіна О. М. Методи та моделі діагностики кризового стану підприємства / О. М. Костіна, О. Є. Майборода // Вісник Сумського державного університету. Серія Економіка. – 2012. – № 4. – С. 91–97.
5. Кукукина И. Г. Учёт и анализ банкротств: учебное пособие / И. Г. Кукукина, И. А. Астраханцева. – 2-е изд., испр. и доп. – М.: Финансы и статистика, 2006. – 304 с.
6. ТОВАЖНЯНСЬКИЙ В. Л. Визначення ознак банкрутства: санація та реструктуризація підприємств / В. Л. ТОВАЖНЯНСЬКИЙ, П. Г. Перерва // Сборник научных трудов «Вестник НТУ «ХПИ»: Актуальні проблеми управління. – 2013. – № 52 (1025). – С. 152–162.